

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2021
SWD(2021) 706 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Poglavje o stanju pravne države v Nemčiji

Spremni dokument

**[K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Stanje pravne države v Evropski uniji

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

POVZETEK

Nemški pravosodni sistem, v katerem k učinkovitosti izvajanja sodne oblasti pomembno prispevajo zvezne dežele, še naprej uživa zelo visoko stopnjo zaznane neodvisnosti sodstva. Na podlagi sodne prakse Sodišča se razpravlja o zakonodajnem predlogu, s katerim bi se omejila redko uporabljena pristojnost pravosodnih ministrov, da tožilcem dajejo navodila v posameznih zadevah. Ker so nekateri sodniki kritizirali predlog, da se opravi zahteva po izkušnjah, potekajo tudi razprave o izbirnih merilih za določene sodnike, ki predsedujejo zveznim sodiščem. Oblikovanje dodatnih delovnih mest za sodnike in tožilce v okviru pakta za pravno državo iz leta 2019 napreduje. Kot je navedeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, so dolgoročni izzivi v zvezi z zaposlovanjem v sodstvu še vedno prisotni, tudi zaradi prihajajočega množičnega upokojevanja sodnikov. Pravosodje se na podlagi pobud še naprej uspešno digitalizira. V več zveznih deželah ustanavljajo specializirana gospodarska sodišča, na katerih se obravnavajo mednarodne zadeve, postopki pa lahko potekajo tudi v angleščini. Pravosodni sistem je še vedno učinkovit, zato prihaja tudi do izboljšav na področju upravnih zadev.

Strateški odziv na preprečevanje korupcije se še naprej uspešno razvija in dopolnjuje že vzpostavljeni protikorupcijski okvir. Poleg tega Nemčija posodablja svoj strateški okvir za preprečevanje korupcije v zvezni upravi. Z novim zakonom se bo do januarja 2022 uvedel tudi register lobistov, vendar uvedba zakonodajne sledi pri tem ni predvidena. Ureditev sekundarnih dejavnosti poslancev in pravila o prijavi premoženjskega stanja so kljub nekaterim izboljšavam še vedno pomanjkljivi. Pravila o financiranju političnih strank vsebujejo nekatere pravne vrzeli, tudi v zvezi s sponzoriranjem, zgornje meje za donacije pa naj bi bile previsoke. Finančna škoda zaradi korupcije se je znatno zmanjšala, ker je prišlo do upada klasičnega podkupovanja z gotovino. V ospredju so druge oblike nedenarnega podkupovanja, kot so ponujanje brezplačnih vstopnic za prireditve, in morebitni neprimerni vpliv zasebnih večerij za gospodarstvenike in politike. Kar zadeva pregon posameznikov, ki so storilci čezmejnega podkupovanja, je Nemčija vodilna država v svetu, vendar pa v Nemčiji ni nobene pravne določbe, v kateri bi bila opredeljena kazenska odgovornost podjetij.

Nemčija ima tudi učinkovit regulativni okvir za svobodo in pluralnost medijev. Med prenosom revidirane direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah je bil posodobljen okvir nemškega medijskega zakona, zlasti z državno pogodbo o medijih, ki je začela veljati novembra 2020. Stopnja neodvisnosti medijev in zadevnih regulativnih organov je še vedno visoka. Z nemško zakonodajo je poleg tega zagotovljena tudi visoka raven preglednosti lastništva medijev. Kljub stabilnemu pravnemu okviru je najbolj problematična še vedno fizična varnost novinarjev, zlasti med poročanjem na protestih. V letu 2020 je bilo namreč evidentiranih precej napadov na novinarje.

Med pandemijo COVID-19 je imel pomembno vlogo sistem zavor in ravnovesij. Omejevalne ukrepe so v prvi vrsti sprejele vlade zveznih dežel, in sicer na podlagi zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih, ki je bil večkrat spremenjen, med drugim tudi novembra 2020, da bi se povečal nadzor zveznega parlamenta. Ti ukrepi so bili predmet obsežnega sodnega nadzora. Sicer pa je bila izražena tudi zaskrbljenost glede splošne težnje po skrajšanih rokih za posvetovanje z deležniki. 9. junija 2021 je Komisija v zvezi s sodbo zveznega ustavnega sodišča z dne 5. maja 2020 proti Nemčiji sprožila postopek za ugotavljanje kršitev zaradi kršitve načela primarnosti prava EU. Civilna družba je zaradi stabilnega okvirja še naprej učinkovita, pojavljajo pa se negotovosti v zvezi z davčno

oprostitivijo, ki jo uživajo neprofitne organizacije. Deležniki menijo, da se civilne organizacije zaradi zaskrbljenosti, da ne bodo več oproščene plačevanja davka, vzdržijo zavzemanja stališč o morebitno občutljivih vprašanjih.

I. PRAVOSODNI SISTEM

Nemško sodstvo je organizirano kot zvezni sistem. Pristojnost izvajajo zvezna sodišča in sodišča 16 zveznih dežel. Glavno pristojnost in največjo delovno obremenitev pri izvajanju sodne oblasti imajo zvezne dežele¹. Sodna struktura je razdeljena na redna (civilna in kazenska) in specializirana sodišča (upravna, finančna, delovna in socialna sodišča). Imenovanje sodnikov in tožilcev je v pristojnosti zveznih dežel, razen za zvezna sodišča in generalnega tožilca na zveznem vrhovnem sodišču. Postopki imenovanja se med zveznimi deželami v podrobnostih razlikujejo, vendar so vsem skupni temeljni elementi, zlasti načelo meritokracije² ter sodni nadzor postopka in odločitev v zvezi z imenovanji. Sodnike za zvezna sodišča, ki jih imenuje izvršilna oblast, izbere odbor za izbiro sodnikov (*Richterwahlausschuss*), v tem postopku pa je potreben posvet s sveti sodnikov (*Präsidentialräte*) zadevnega sodišča³. Trenutno je v 16 zveznih deželah 638 okrajnih sodišč, 115 deželnih sodišč, 24 višjih deželnih sodišč ter 51 upravnih sodišč in 15 višjih upravnih sodišč⁴. Zveznih sodišč je pet: zvezno vrhovno sodišče, zvezno upravno sodišče, zvezno finančno sodišče, zvezno delovno sodišče in zvezno socialno sodišče. Ustavno presojo zagotavljata zvezno ustavno sodišče in ustavna sodišča zveznih dežel. Tožilstvo je v Nemčiji del izvršilne oblasti, na zvezni ravni pa deluje generalni državni tožilec na zveznem vrhovnem sodišču. Na ravni zveznih dežel ima vsaka zvezna dežela svoje javno tožilstvo. Nemčija sodeluje v Evropskem javnem tožilstvu. V Nemčiji je 27 deželnih odvetniških zbornic⁵, ki delujejo pod okriljem zvezne odvetniške zbornice.

Neodvisnost

Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva je še vedno visoka. V letu 2021 80 % prebivalstva in 69 % podjetij na splošno meni, da je stopnja neodvisnosti sodišč in sodnikov „zelo dobra“ ali „dokaj dobra“⁶. Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva je dosledno visoka že pet let. Med širšo

¹ Kot je pojasnjeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, neodvisnost nemškega pravosodnega sistema zagotavljajo številna jamstva, vključno s sodnim nadzorom nad imenovanji, strokovnimi ocenami, napredovanji, disciplinskimi sankcijami in razrešitvami, ter številni elementi sodne samouprave.

² Načelo meritokracije (*Leistungsprinzip*) temelji na odstavku 2 člena 33 ustave, in sicer predvsem na podlagi ocen na dveh državnih pravniških izpitih.

³ Odbor za izbiro sodnikov (*Richterwahlausschuss*) je sestavljen iz enakega števila pristojnih ministrov zveznih dežel in članov, ki jih izbere zvezni parlament. Glej zakon o volitvah sodnikov (*Richterwahlgesetz*) in nemški zakon o sodnikih (*Deutsches Richtergesetz*), člena 54 in 55. Nekatere dežele imajo podobne odbore, a ne vse. Poleg tega sta postopek in odločitev o imenovanju oziroma neimenovanju v celoti predmet sodnega nadzora na upravnih sodiščih.

⁴ V Nemčiji je tudi 18 finančnih sodišč, 108 delovnih sodišč, 18 višjih delovnih sodišč, 68 socialnih sodišč in 14 višjih socialnih sodišč. Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

⁵ Poleg teh obstaja še posebna zbornica za odvetnike, ki imajo pravico do zastopanja v civilnih zadevah pred zveznim vrhovnim sodiščem.

⁶ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 48 in 50. Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva se razvrsti na naslednji način: zelo nizka (manj kot 30 % anketirancev neodvisnost sodstva dojema kot dokaj dobro ali zelo dobro); nizka (od 30 do 39 %), povprečna (od 40 do 59 %), visoka (od 60 do 75 %), zelo visoka (nad 75 %).

javnostjo se je v primerjavi z letom 2020 še nekoliko povežala, med podjetji pa se je glede na prejšnja leta, v katerih ni prihajalo do nihanj, nekoliko znižala.

Razpravlja se o spremembi pristojnosti pravosodnih ministrov, da tožilcem v posameznih zadevah dajejo navodila. Januarja 2021 je bil zveznim deželam in deležnikom v posvetovanje predložen osnutek predloga za spremembo sistema dajanja navodil tožilcem v posameznih zadevah, o katerem se je razpravljalo v preteklih letih⁷. Predlog med drugim predstavlja odziv na sodno prakso Sodišča v zvezi z uporabo evropskega naloga za prijetje⁸. S predlogom bi se uzakonila obveznost spoštovanja načela zakonitosti in uvedla zahteva, da se navodila v posameznih zadevah obrazložijo in izdajo v pisni obliki⁹. Predvidena jamstva bi bila v skladu s priporočili Sveta Evrope¹⁰. Poleg tega bi se s predlogom ukinila možnost dajanja navodil v posameznih zadevah na področju pravosodnega sodelovanja EU v kazenskih zadevah, ne bi pa bila v celoti odpravljena¹¹. Deležniki se s predlaganimi jamstvi na splošno strinjajo¹², zadnji element pa je bil različno sprejet. Nekatere zvezne dežele¹³ in nekateri deležniki¹⁴ menijo, da je treba ohraniti trenutni sistem navodil, da bi se tako upoštevalo načelo ustavne demokracije, s tem pa tudi odgovornost tožilstva. Drugi deležniki¹⁵ menijo, da je treba pristojnost za dajanje navodil v posameznih zadevah v celoti odpraviti in da bi se zaradi predloga nacionalne zadeve na silo ločile od zadev, ki vključujejo pravosodno sodelovanje EU. Vlada pregleduje odgovore v okviru posvetovanja, da bi se odločila, ali in kako bo nadaljevala s predlogom¹⁶.

Trenutno so predmet razprav merila za izbor sodnikov, ki predsedujejo zveznim sodiščem, saj je bila predlagana zahteva, da se iz meril odstranijo določene zahteve po izkušnjah, deležna nekaj kritik. O napredovanju na položaj predsednika, podpredsednika in predsednika senata¹⁷ na zveznih sodiščih odloča zvezni predsednik, in sicer na podlagi predloga pristojnega ministra¹⁸. Predlog temelji na postopku, v katerem mora obvezno sodelovati sodni svet zadevnega sodišča. Načelo meritokracije pri izboru kandidatov se opredeljuje z zakonskimi zahtevami in – zlasti v primeru predsedujočega sodnika – z

---

⁷ Kot je navedeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, se zdi, da dejstvo, da se ta pravica v praksi redko uporablja, skupaj z veljavnimi pravnimi jamstvi zmanjšuje tveganje zlorabe pravice do dajanja navodil; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 3.

⁸ Sodbi Sodišča Evropske unije z dne 27. maja 2019 v zadevi OG in PI, združeni zadevi C-508/18 in C-82/19 PPU, ter z dne 24. novembra 2020 – C-510/19.

⁹ Ministrstvo za pravosodje in varstvo potrošnikov (2021), osnutek zakona za okrepitev neodvisnosti državnih tožilcev in sodelovanja na področju kazenskega prava z državami članicami Evropske unije.

¹⁰ Glej Committee of Ministers of the Council of Europe, Recommendation Rec(2000)19, točka 13 (d–e). Svet Evrope priporoča dodatna jamstva, med drugim tudi, da se navodila navajajo v spisu zadeve in da imajo stranke omogočen dostop do navodil.

¹¹ Osnutek se sklicuje na poglavja 8–11 in 13 zakona o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah (*Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen*), ki se med drugim nanašajo na sodno sodelovanje EU v kazenskih zadevah.

¹² Glej prispevke, navedene v opombah 13, 14 in 15.

¹³ Skupno pismo z dne 3. februarja 2021, ki so ga vložile dežele Hessen, Bavarska, Brandenburg, Severno Porenje-Vestfalija, Mecklenburg-Predpomorjanska, Posarje, Spodnja Saška in Schleswig-Holstein.

¹⁴ Prispevek zveze nemških odvetnikov za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 7.

¹⁵ Prispevek združenja nemških sodnikov in tožilcev za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 7.

¹⁶ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Nemčije.

¹⁷ Čeprav so glasovi predsedujočih sodnikov enakovredni glasovom sodnikov v senatu, so predsedujoči sodniki tisti, ki vodijo obravnave in pišejo strokovne ocene za napredovanja, zaradi svojega položaja pa imajo tudi višjo plačo.

¹⁸ Za zvezno vrhovno sodišče, zvezno finančno sodišče in zvezno upravno sodišče je pristojen minister za pravosodje, za zvezno socialno sodišče in zvezno delovno sodišče pa minister za delo.

izbirnimi merili za položaj¹⁹; prijave pa se ocenijo zlasti na podlagi strokovne ocene, ki jo poda predsednik sodišča. Ministrstvo za pravosodje je septembra 2020 revidiralo svoja izbirna merila za predsedujoče sodnike na vseh zveznih sodiščih, za katere je pristojno, pri tem pa je zlasti odpravilo zahtevo, da mora imeti kandidat, izbran za predsedujočega sodnika, običajno pet let izkušenj na zadevnem zveznem sodišču²⁰. To so kritizirali predsedniki zveznih sodišč²¹ in deležniki²², saj so te izkušnje po njihovem mnenju potrebne za izpolnjevanje nalog predsedujočega sodnika in zato obžalujejo, da niso sodelovali²³ pri pripravi sprememb²⁴. Ministrstvo za pravosodje so kritizirali tudi zato, ker je pregled izbirnih meril opravljalo med postopkom zaposlovanja. Po teh kritikah je ministrstvo za pravosodje vzpostavilo dialog z zveznimi sodišči. V začetku leta 2021 je ministrstvo za pravosodje zveznemu predsedniku predlagalo dva kandidata za prosti mesti podpredsednika in predsednika zveznega finančnega sodišča, ki ju je izvolil volilni odbor zveznih sodnikov, čeprav nimata pet let izkušenj na zveznem finančnem sodišču²⁵. Trenutno so v obravnavi pritožbe zoper postopek napredovanja na položaj predsednika in podpredsednika²⁶, ki imajo suspenzivni učinek na postopek imenovanja. Svet Evrope meni, da bi morali biti postopki za imenovanje predsednikov vrhovnih sodišč določeni z zakonom in temeljiti na načelu meritokracije, poleg tega pa bi morali tudi formalno izključevati vsakršno možnost političnega vpliva²⁷.

Kakovost

Pakt za pravno državo iz leta 2019 se še vedno izvaja, dolgoročni izzivi v zvezi z zaposlovanjem v sodstvu pa še niso bili odpravljani²⁸. Oblikovanje in zapolnjevanje 2 000 delovnih mest za sodnike in tožilce v zveznih deželah, ki so predvidena v paktu za pravno državo, napreduje. V večini zveznih dežel so bila ustvarjena vsa dodeljena delovna mesta (nekateri so jih celo presegle), v drugih zveznih deželah pa bodo vsa še nezapolnjena delovna mesta ustvarjena do decembra 2021. Ustvarjena so bila tudi delovna mesta, ki so bila predvidena za zvezno raven²⁹. Zvezna vlada in zvezne dežele so 10. junija 2021 predstavile

¹⁹ Uporaba načela meritokracije za izbor zveznih sodnikov je opredeljena v sodni praksi zveznega ustavnega sodišča, glej npr. sodbo zveznega ustavnega sodišča z dne 29. novembra 2016, 2 BvR 2453/15.

²⁰ Zaradi tega je bilo v skladu s prejšnjimi merili izjemoma mogoče tudi, da kandidat ni imel pet let izkušenj.

²¹ Glej npr. SWR (2021), Bettina Limperg: „Das muss sich unbedingt ändern“ in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

²² Prispevek združenja nemških sodnikov in tožilcev za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 6. Združenje sodnikov navaja tveganje, da bi lahko dojetanje političnih vidikov kot enega od dejavnikov, ki vplivajo na napredovanja, negativno vplivalo na zaupanje javnosti v sodstvo. Deutsche Richterzeitung (4/21), „Ein verstörender Verdacht“.

²³ Čeprav tovrstno sodelovanje po zakonu ni obvezno, so bila predhodna izbirna merila leta 2016 določena s sporazumom med ministrstvom za pravosodje in zveznimi sodišči.

²⁴ Ministrstvo za pravosodje meni, da se izkušnje lahko pridobijo tudi na drugih ustreznih sodiščih.

²⁵ O tem, ali merila za predsedujoče sodnike veljajo za predsednike in podpredsednike sodišč, se še vedno razpravlja. Deležniki menijo, da imajo prav podpredsedniki predvsem sodniške pristojnosti in da bi zato morali izpolnjevati merila o izkušnjah. Ministrstvo za pravosodje meni, da zaradi upravnih odgovornosti, ki jih imajo predsedniki in podpredsedniki, petletne izkušnje v njihovem primeru ne bi smele biti obvezno merilo; informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

²⁶ LTO (2021), začasne odredbe zoper zamenjave na vrhu zveznega finančnega sodišča.

²⁷ Consultative Council of European Judges (2016), Opinion No. 19 The role of court presidents, točka 53. V skladu z nemško zakonodajo mora vsaka odločitev o napredovanju, vključno za predsednike vrhovnih sodišč, temeljiti na načelu meritokracije (člen 33(2) ustave, člen 46 nemškega zakona o sodnikih, člena 9, 22(1) zveznega zakona o javnih uslužbencih). Poleg tega je vsaka taka odločitev predmet sodnega nadzora.

²⁸ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 4–5.

²⁹ 24 delovnih mest na zveznem vrhovnem sodišču in 71 delovnih mest na zveznem generalnem tožilstvu, prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 9.

skupno poročilo o stanju izvajanja pakta, v katerem ugotavljajo, da izvajanje pakta napreduje, in poudarjajo, da je bilo doslej ustvarjenih več kot 2 700 delovnih mest za sodnike in tožilce, od tega pa jih je 2 500 zapolnjenih³⁰. Vendar pa deležniki³¹ menijo, da so potrebne dodatne naložbe, predvsem zaradi povečanja obsega novih nalog sodstva, zato so predlagali podaljšanje veljavnosti pakta o pravni državi. 16. junija 2021 je 16 zveznih dežel v sklepu konference ministrov za pravosodje skupaj zaprosilo za nadaljevanje in razširitev pakta za pravno državo po letu 2021, med drugim za financiranje naložb v digitalizacijo pravosodnega sistema³². Kot je bilo omenjeno že v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, dolgoročni izzivi v zvezi z zaposlovanjem na sodiščih in v tožilstvih, ki so povezani s prihajajočim množičnim upokojevanjem, še vedno niso bili odpravljene³³, deležniki pa še naprej poudarjajo vprašanje konkurenčnosti začetnih plač sodnikov in tožilcev ter na še vedno prisotne razlike med plačami v različnih zveznih deželah v tem pogledu³⁴. Dežele zlasti v vzhodnem delu Nemčije izvajajo številne pobude, s katerimi želijo za sodniški poklic navdušiti diplomante, in to še pred valom upokožitev sodnikov, ki so se zaposlili po ponovni združitvi Nemčije, do katerega bo prišlo prihodnjih letih³⁵.

Nadaljujejo se prizadevanja za izboljšanje digitalizacije pravosodnega sistema, tudi v okviru pandemije COVID-19³⁶. V Nemčiji so za civilne in upravne postopke vzpostavljena celovita postopkovna pravila o uporabi digitalnih orodij. Vendar ta pravila na glavnih obravnavah v kazenskih postopkih niso tako dobro razvita, zlasti kar zadeva možnost izvajanja ustnih postopkov prek programov, ki omogočajo komunikacijo z obdolžencem na daljavo³⁷. Elektronska komunikacijska orodja za sodišča in tožilstva so vzpostavljena v celoti³⁸. Digitalne rešitve za sprožitvev in spremljanje postopkov so za civilne in upravne zadeve dobro razvite, za kazenske zadeve pa v praksi manj³⁹. Trije projekti na ravni zveznih dežel, katerih namen je uvesti elektronske spise, napredujejo proti glavnemu cilju, tj. popolnemu prehodu na elektronske spise do leta 2026. Zvezna vlada v sodelovanju z zveznimi deželami in zveznimi sodišči razvija več nadaljnjih projektov za digitalizacijo; med drugim namerava vzpostaviti skupno platformo za videokonference za vsa sodišča in aplikacijo IT, s katero bodo državljani lahko dostopali do pomoči pri vlaganju zahtevkov na sodiščih⁴⁰. Vlada in deležniki poročajo, da so v okviru pandemije COVID-19 obstoječe

---

³⁰ Skupno poročilo zvezne vlade in dežel o izvajanju ukrepov, povezanih s paktom za pravno državo in dogovorjenih 31. januarja 2019; glej tudi Ministrstvo za pravosodje in varstvo potrošnikov (2019), Pakt za pravno državo.

³¹ Združenje nemških sodnikov in tožilcev opozarja na dodatne vrzeli v zvezi s položaji približno 2 000 sodnikov in tožilcev ter predlaga podaljšanje veljavnosti pakta do leta 2025. Deutsche Richterzeitung (2021), Pakt z nenavdušujočimi vmesnimi rezultati (*Pakt mit durchwachsender Zwischenbilanz*).

³² Konferenca ministrov za pravosodje (2021), Sklep – nadaljnje vzdržno povečevanje števila zaposlenih in naprednejša digitalizacija sodstva – pakt za pravno državo 2.0.

³³ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 4.

³⁴ Raziskava združenja nemških sodnikov in tožilcev iz leta 2021 je pokazala, da razlika v začetnih mesečnih plačah sodnikov med zveznima deželama z najvišjo in najnižjo začetno mesečno plačo za sodnike znaša 685 EUR. DRB (2021), Znatne razlike v plačah med zveznimi deželami (*Große Besoldungsunterschiede zwischen den Bundesländern*).

³⁵ Informacije, prejete od ministrstev zveznih dežel za pravosodje v okviru obiska Nemčije.

³⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 4.

³⁷ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 40. Po mnenju vlade je to povezano z dejstvom, da se poudarja načelo ustne obravnave in navzočnosti obdolženca na glavni obravnavi.

³⁸ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 42–43.

³⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 44–45.

⁴⁰ Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 14.

možnosti za digitalne obravnave, predvidene v zakoniku o civilnem postopku, omogočile neprekinjeno delovanje sodišč⁴¹.

V več zveznih deželah so bila ustanovljena specializirana gospodarska sodišča, na katerih se obravnavajo predvsem mednarodni spori. Novembra 2020 je v zvezni deželi Baden-Württemberg začelo delovati novo gospodarsko sodišče s sedežem v Mannheimu in Stuttgartu⁴², pristojno za gospodarske zadeve velike vrednosti, zlasti tiste z mednarodno razsežnostjo⁴³. Postopki pred sodiščem lahko na zahtevo strank potekajo izključno v angleškem jeziku. Podobni specializirani senati, ki obravnavajo gospodarske spore in omogočajo postopke v angleščini, že delujejo na sodiščih v Hessnu, Severnem Porenju-Vestfaliji in Posarju⁴⁴. Splošni cilj teh pobud je povečati zanimanje za Nemčijo kot državo, v kateri je mogoče reševati mednarodne gospodarske spore. V dokumentu o stališču, ki ga je novembra 2020 sprejela konferenca ministrov zveznih dežel za pravosodje, so zvezne dežele pozvale k vzpostavitvi pravnih pogojev, s katerimi bi se omogočila neobvezna uvedba gospodarskih sodišč, ki obravnavajo izključno gospodarske zadeve z mednarodno razsežnostjo v vrednosti najmanj 2 milijona EUR, in sicer v angleščini⁴⁵. Maja 2021 je bil v zvezni parlament predložen osnutek zakona, ki sta ga v zveznem svetu (Bundesrat) vložila Severno Porenje-Vestfalija in Hamburg. V osnutku zakona sta zvezni deželi predlagali, da se spremeni zakon o delovanju sodnega sistema in tako omogoči ustanavljanje tovrstnih sodišč⁴⁶.

Učinkovitost

Pravosodni sistem je še vedno učinkovit, v upravnih zadevah pa postaja učinkovitejši⁴⁷. Za upravne zadeve sta se v letu 2019 izboljšala tako čas, potreben za izdajo sodne odločbe (s 435 dni v letu 2018 na 397 dni v letu 2019), kot stopnja rešenih zadev (s 97,1 % v letu 2018 na 109 % v letu 2019), s tem pa se je obrnil trend iz prejšnjih let, v katerih se je učinkovitost v upravnih zadevah manjšala⁴⁸. S povečanjem učinkovitosti se je zmanjšalo tudi število nerešenih upravnih zadev, a je to število še vedno razmeroma visoko, in sicer 1,0 primera na 100 prebivalcev⁴⁹. Pri kazalnikih uspešnosti v civilnih in gospodarskih pravnih zadevah ne prihaja do sprememb (stopnja rešenih zadev se je nekoliko povečala s 97,2 % v letu 2018 na 98,8 % v letu 2019)⁵⁰. Deležniki trdijo, da niso zaznali, da bi pandemija COVID-19 bistveno

⁴¹ Prispevek združenja nemških sodnikov in tožilcev za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 14; prispevek združenja nemških sodnikov in tožilcev za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 9.

⁴² Gospodarsko sodišče: <https://www.commercial-court.de/>.

⁴³ Zlasti za spore med podjetji, prevzeme podjetij in finančne spore velike vrednosti na področju poslovanja med podjetji.

⁴⁴ V Posarju sta bila leta 2019 ustanovljena senat za (čezmejne) gospodarske spore in senat za čezmejne potrošniške spore, ki omogočata izvajanje postopkov v francoščini.

⁴⁵ Konferenca ministrov za pravosodje (2020), poročilo delovne skupine „Nemčija kot pravosodna destinacija: krepitev sodišč za področje gospodarskih sporov/gospodarskih sodišč“.

⁴⁶ Zvezni svet (2021), osnutek zakona za krepitev vloge sodišč v gospodarskih sporih.

⁴⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 5.

⁴⁸ Število prejetih upravnih zadev je še vedno zelo visoko. Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slike 5, 9 in 13.

⁴⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 16.

⁵⁰ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 12.

vplivala na učinkovitost pravosodnega sistema⁵¹. Ministrstvo za pravosodje je naročilo študijo za preučitev, čemu število prejetih civilnih zadev stalno upada⁵².

II. PROTIKORUPCIJSKI OKVIR

V Nemčiji je za preprečevanje korupcije na zvezni ravni pristojnih več organov, vključno z zveznim ministrstvom za notranje zadeve, gradbeništvo in skupnost ter vrhovno revizijsko institucijo. Trenutno se pregleduje direktiva iz leta 2004 o preprečevanju korupcije v zvezni upravi, v kateri je opredeljen strateški pravni okvir za preprečevanje korupcije v zvezni javni upravi. Poleg tega se trenutno pregledujejo podrobna dopolnilna pravila o darilih in uslugah za zvezne javne uslužbence, na podlagi direktive o preprečevanju korupcije pa tudi celoviti kodeksi ravnanja, katerih cilj je preprečevanje korupcije na zvezni ravni. Kar zadeva zatiranje korupcije, ima Nemčija decentraliziran pristop. Vseh 16 zveznih dežel je pristojnih za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj korupcije po vsej Nemčiji. V nekaterih zveznih deželah imajo policijske in tožilske urade, specializirane za področje korupcije. Zvezni kriminalistični urad sodeluje pri izmenjavi informacij med mednarodnimi in lokalnimi organi ter med policijskimi uradi na ravni zveznih dežel.

Strokovnjaki in vodstveni delavci podjetij menijo, da je stopnja korupcije v javnem sektorju še vedno nizka. Na indeksu zaznave korupcije, ki ga objavlja organizacija Transparency International, je Nemčija za leto 2020 prejela oceno 80/100, s čimer se uvršča na 4. mesto v Evropski uniji in 9. mesto na svetu⁵³. Stopnja zaznane korupcije se v zadnjih petih letih⁵⁴ ni bistveno spreminjala⁵⁵.

Nemčija je začela revizijo svojega celovitega strateškega okvira za preprečevanje korupcije na zvezni ravni. V tem okviru so med drugim predvidene posodobitve v zvezi z analizami tveganja korupcije, in sicer na podlagi direktive zvezne vlade iz leta 2004 o preprečevanju korupcije v zvezni upravi⁵⁶, ki je glavni regulativni okvir za preprečevanje korupcije⁵⁷. Trenutno se pregledujejo tudi pravila iz leta 2004 o prepovedi sprejemanja uslug in daril, da se oceni, ali so potrebna posodobljena in usklajena pravila ter večja pravna varnost⁵⁸. Leta 2021 bo Nemčija prvič objavila izčrpano zbirno poročilo o integriteti v zvezni javni upravi⁵⁹.

---

⁵¹ Deutsche Richterzeitung (2020), Zaradi koronavirusa prihaja do napredka na področju digitalizacije (*Corona führt zu Digitalisierungsschub*) in informacije, prejete v okviru obiska v Nemčiji.

⁵² Prispevek nemške odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 10.

⁵³ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2020 (2021), str. 2–3. Stopnja zaznane korupcije se razvrsti na naslednji način: nizka (stopnja korupcije v javnem sektorju, kakor jo dojemajo strokovnjaki in vodstveni delavci podjetij, ima ocene nad 79); razmeroma nizka (ocene med 79 in 60), razmeroma visoka (ocene med 59 in 50), visoka (ocene pod 50).

⁵⁴ Podatki Eurobarometra o zaznavi korupcije ter izkušnjah državljanov in podjetij, o katerih se je poročalo lani, se posodobijo vsako drugo leto. Najnovejši nabor podatkov zagotavljata raziskava Special Eurobarometer 502 (2020) in raziskava Flash Eurobarometer 482 (2019).

⁵⁵ Leta 2015 je ocena znašala 81, leta 2020 pa 80. Ocena se znatno poveča/zmanjša, če se spremeni za več kot pet točk; izboljša/poslabša (se spremeni za 4 do 5 točk); je razmeroma stabilna (se spremeni za 1 do 3 točke) v zadnjih petih letih.

⁵⁶ Direktiva zvezne vlade o preprečevanju korupcije v zvezni upravi (2004).

⁵⁷ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Nemčije.

⁵⁸ Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 18.

⁵⁹ V tem poročilu bodo zbrane informacije iz treh že obstoječih virov, med drugim iz: (i) poročila o razvoju in rezultatih preprečevanja korupcije v javni upravi, ki vključuje tudi število domnevnih primerov korupcije in ukrepe za preprečevanje korupcije po posameznih oddelkih; (ii) vrednost sponzorstev, ki jo je prejela javna

Nemški institucionalni protikorupcijski okvir za zatiranje korupcije je zaradi federalne ureditve decentraliziran. Za zatiranje korupcije je odgovornih vseh 16 zveznih dežel⁶⁰. Pristojnosti 16 ministrstev zveznih dežel za notranje zadeve so odvisne od zakonodajnega okvira zadevne dežele. Vključujejo lahko usklajevanje politik in preprečevanje korupcije, v nekaterih primerih pa tudi opravljanje preiskovalnih nalog⁶¹. Za policijo, vključno s kriminalističnimi uradi zveznih dežel (*Landeskriminalämter*) in lokalno policijo, velja zakonodaja 16 zveznih dežel. V nekaterih deželah imajo specializirane policijske enote in tožilstva, ki se ukvarjajo zlasti s preiskovanjem in preganjanjem gospodarskega kriminala in korupcije⁶². Poleg tega imajo tudi regionalna sodišča s posebnimi kazenskimi oddelki, ki so specializirani za gospodarski kriminal, vključno s korupcijo, in pristojni za razsojanje o primerih korupcije. Zvezni kriminalistični urad (*Bundeskriminalamt*) ima ključno vlogo pri sodelovanju in izmenjavi informacij med zveznimi deželami in mednarodnimi partnerji v kazenskih preiskavah.

Število prijavljenih primerov korupcije se je povečalo, skupna finančna škoda, ki jo korupcija povzroča družbi, pa se zmanjšuje. Informacije o prizadevanjih nemške policije za zatiranje korupcije, ki je na splošno kaznivo dejanje⁶³, so javno dostopne. V zadnjem uradnem poročilu zvezne policije o prijavah korupcije je navedeno, da je policija v letu 2019 evidentirala 5 428 primerov korupcije⁶⁴. V primerjavi z letom 2018 se je število evidentiranih primerov torej znatno povečalo – za 42,7 %. V poročilu je zaznано tudi rahlo povečanje števila osumljencev, in sicer za 3,3 %. 67 % oseb, ki so sprejele podkupnino, so javni uslužbenci. Najbolj prizadet sektor je javno naročanje. Klasičnega podkupovanja z gotovino je vse manj, zato se je finančna škoda, ki jo je povzročila korupcija, znatno zmanjšala za 61,2 %; leta 2019 je ta škoda znašala 47 milijonov EUR. Namesto tega v Nemčiji v ospredje prihajajo nedenarne oblike podkupovanja in morebiten neprimeren vpliv. Te oblike podkupovanja zajemajo zlasti brezplačne vstopnice za prireditve, ki sicer niso dostopne javnosti, in zasebne večerje gospodarstvenikov in politikov. Parlamentarni preiskovalni odbori redno sklicujejo in vodijo seje, na katerih obravnavajo primere korupcije na visoki ravni, v katere so vpleteni člani vlade ali zveznih ministrstev. Nekaj pomislekov je glede zmogljivosti za odkrivanje in preiskovanje obtožb o finančnem kriminalu, povezanem s

---

uprava, in (iii) obsega uporabe zunanjega osebja v nemški javni upravi. Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 19.

⁶⁰ Na zvezni ravni je za splošno usklajevanje politik na področju preprečevanja korupcije v zvezni upravi pristojno ministrstvo za notranje zadeve, gradbeništvo in skupnost. Ministrstvo sprejema smernice izvajanja pravil za preprečevanje korupcije za vse zvezne upravne organe, in izdaja kodekse ravnanja za zaposlene in nadrejene. Če imajo državljani ali zaposleni vprašanja ali pomisleke glede korupcije, se lahko obrnejo na posebne kontaktne točke. Na področju kazenskega prava v zvezi s korupcijo ima vodilno vlogo ministrstvo za pravosodje. Za boj proti korupciji nista pooblaščenata niti zvezno državno tožilstvo niti zvezni kriminalistični urad.

⁶¹ Ministrstvi za notranje zadeve v Bremnu in Hamburgu na primer izpolnjujeta preiskovalne naloge.

⁶² Specializirana tožilstva (*Schwerpunktstaatsanwaltschaften*) so v Brandenburgju, Spodnji Saški, Severnem Porenju-Vestfaliji, Turingiji in Schleswig-Holsteinu in imajo različna pooblastila; ta lahko zajemajo primere korupcije za celotno zvezno deželo ali pa samo posebne pristojnosti, omejene na določena območja znotraj zvezne dežele.

⁶³ Korupcija se v Nemčiji v celoti obravnava kot kaznivo dejanje, vključno z aktivnim in pasivnim podkupovanjem (glej člene 331–337 kazenskega zakonika). Podkupovanje uslužbencev v zasebnem sektorju se kaznuje na podlagi členov 299–300 kazenskega zakonika, podkupovanje javnih uslužbencev pa je izrecno opredeljeno kot kaznivo dejanje v členu 108e. V Nemčiji imajo za boj proti podkupovanju tujih uradnikov poseben zakon, poleg tega je v Nemčiji opredeljena tudi kazenska odgovornost pravnih oseb, pri čemer lahko kazni znašajo do 10 milijonov EUR.

⁶⁴ Bundeskriminalamt, Bundeslagebild Korruption 2019 (2020), str. 2.

korupcijo⁶⁵. Da bi odpravila pomisleke v zvezi z zaostanki, je nemška finančna obveščevalna enota napovedala, da bo v naslednjih treh letih svoje zmogljivosti povečala na 800 zaposlenih in uvedla posebno programsko opremo za opredeljevanje področij tveganja⁶⁶. Kar se tiče zadev, povezanih s čezmejnimi podkupovanjem, so izvrševalne dejavnosti Nemčije za kazensko odgovornost družb še vedno na kritično nizki ravni, in to kljub vodilni vlogi, ki jo ima država pri preiskovanju, pregonu in kaznovanju posameznikov, ki so storilci čezmejnega podkupovanja⁶⁷.

Marca 2021 je bil sprejet novi zvezni zakon, s katerim se bo uvedel register lobistov za zastopnike interesov. Delovati bo začel 1. januarja 2022. Cilj zakonodaje⁶⁸ je, da se poveča preglednost v postopku odločanja na zvezni ravni. Z njo so bila uvedena pravila o dejavnostih lobiranja nemškega zveznega parlamenta, vlade in ministrstev. Deležniki priznavajo, da bo osebno področje uporabe široko, saj pravila veljajo tudi za odvetnike in stranke svetovalnih služb, ki lobirajo v njihovem imenu⁶⁹. Najpomembnejši akterji lobiranja v Nemčiji, kot so sindikati, združenja delodajalcev, cerkve in verske skupnosti, pa so izvzeti iz zahteve za obvezno registracijo. Tudi razkritje finančnih informacij o zneskih, vloženi v dejavnosti lobiranja, je še vedno prostovoljno. Poleg tega se zahteva po registraciji nanaša le na srečanja z najvišjimi vladnimi uradniki, vanjo pa ni vključena tehnična raven ministrstev, na kateri do lobiranja pride najpogosteje, to pa pomeni, da za ta srečanja ne bo evidenc. Neizpolnjevanje obveznosti se lahko kaznuje z denarno kaznijo do 50 000 EUR. Elektronski register lobistov bo začel delovati 1. januarja 2022, upravljal pa ga bo zvezni parlament (*Bundestag*). V razpravi o registru lobistov na zvezni ravni ni uvedba zakonodajnih sledi, s katerimi bi bilo omogočeno spremljanje in sledenje vseh zastopnikov interesov, ki skušajo vplivati na določena zakonodajna besedila ali k njim prispevati, ne uživa podpore politične večine. Skupina držav proti korupciji (GRECO) med drugim priporoča tudi, da se izboljša pregled nad prispevki, ki jih k zakonodajnim predlogom dajejo tretje osebe⁷⁰. Še vedno je izražena tudi zaskrbljenost glede dosledne uporabe nemških pravil o pojavu vrtljivih vrat, vključno s spremenljivimi obdobji mirovanja in obsežno diskrecijsko pravico, ki jo imajo nadrejeni uslužbenci pri odločanju glede prihodnjega zaposlovanja državnih sekretarjev in generalnih direktorjev⁷¹.

---

⁶⁵ Glej Transparency International Deutschland, Stellungnahme zum Entwurf eines Gesetzes zur Stärkung der Finanzmarktintegrität (november 2020).

⁶⁶ H. Steinharter, Financial Intelligence Unit: Anti-Geldwäsche-Behörde FIU plant Hunderte neue Stellen, Handelsblatt (23. december 2020).

⁶⁷ OECD, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Germany (2021), str. 3: „Zaradi še vedno prisotnih razlik med zveznimi deželami v pregonu fizičnih oseb v primerjavi s pravnimi, razdrobljenega pristopa k preiskavam in uporabe odredb za zaseg premoženja namesto pregona še naprej trpi zmožnost Nemčije za uveljavljanje odgovornosti družb v zadevah v zvezi s čezmejnimi podkupovanjem.“

⁶⁸ Gesetz zur Einführung eines Lobbyregisters für die Interessenvertretung gegenüber dem Deutschen Bundestag und gegenüber der Bundesregierung (Lobbyregistergesetz – LobbyRG), (16. april 2021), Bundesgesetzblatt 2021 Teil I Nr. 19 vom 27. April 2021, str. 818, https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav#_bgbl_%2F%2F%5B%40attr_id%3D%27bgbl121s0818.pdf%27%5D_1625212991548.

⁶⁹ Transparency International Germany (2020), Dokument o stališču glede osnutka zakona o uvedbi registra lobistov in informacije, prejete v okviru obiska v Nemčiji.

⁷⁰ GRECO, Fifth Evaluation Round ~ – Evaluation Report – Germany (2020), točka 60. Za več informacij o preglednosti v postopku odločanja glej tudi steber IV o drugih institucionalnih vprašanjih, povezanih s sistemom zavor in ravnovesij. Glej tudi oddelek IV.

⁷¹ Glej GRECO, Fifth Evaluation Round ~ – Evaluation Report – Germany (2020), točki 89 in 91. Za uslužbence politikov in generalne direktorje veljajo predpisi o mirovanju, določeni v členu 105 zakona o javnih uslužbencih.

Nemčija krepi pravila o morebitnem nasprotju interesov za poslance in člane organa za finančni nadzor. Da bi omejili sekundarne dejavnosti poslancev zveznega parlamenta, so bile decembra 2020 parlamentu predložene spremembe zakona o poslancih zveznega parlamenta⁷², ki so bile sprejete junija 2021⁷³. Ta reforma med drugim poslancem prepoveduje izvajanje plačanih lobističnih dejavnosti kot dodatne zaposlitve ali izvajanje plačanih predavanj, ki so povezana z njihovim delom v parlamentu. Sekundarne dejavnosti, za katere so plačani več kot 1 000 EUR na mesec oziroma 3 000 EUR na leto, bi morali javno razkriti. Spremembe ne predvidevajo razkritja dejanskega časa, porabljenega za sekundarno zaposlitev. V zakonu o krepitvi celovitosti finančnega trga (FISG), ki je začel veljati 1. julija 2021, je za zaposlene pri zveznem uradu za nadzor finančnih storitev prepovedano zasebno trgovanje s finančnimi instrumenti⁷⁴.

Opravlja se pregled pravil Nemčije o prijavljanju premoženjskega stanja. V spremembi zakona o poslancih zveznega parlamenta je predvidena določba, da morajo člani zveznega parlamenta razkriti svoje finančne deleže, ki jih imajo v družbah brez pravne osebnosti in družbah z več kot 5-odstotnim kapitalskim deležem, ter prihodke, ki jih imajo od teh deležev⁷⁵. Za premoženje in finančne deleže poslancev bo veljala obveznost razkritja, če je zadevni poslanec pristojen za posamezno zadevo v parlamentarnem odboru in hkrati prejema plačilo za sekundarno dejavnost. Vendar še vedno prihaja do pomislekov glede pomanjkanja predpisov o razkritju premoženjskega stanja in nepremičnin za člane zvezne vlade⁷⁶.

Pripravljajo se nova pravila o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti. Osnutek zakonodaje za zaščito prijaviteljev nepravilnosti zajema zasebni in javni sektor, njegov namen pa je, da se zaščitijo razkritja kršitev prava EU in nacionalne zakonodaje⁷⁷. V praksi je na zvezni in deželni ravni vzpostavljenih več kontaktnih točk, na katerih lahko prijavitelj prijavi nepravilnosti. Med drugim so prijaviteljem nepravilnosti na zvezni ravni na voljo protikorupcijski uradniki in specializirani varuhi človekovih pravic, kot je varuh človekovih pravic za oborožene sile, na deželni ravni pa varuhi človekovih pravic za državljane in zaupniški odvetniki, ki prispevajo k razkritju in preiskovanju kaznivih dejanj korupcije. Kritizirana je bila razdrobljenost institucij in upravnih ravni, saj je imajo morebitni prijavitelji nepravilnosti in pritožniki lahko težave s prepoznavanjem ustreznih kanalov za razkritje⁷⁸.

Financiranje političnih strank je urejeno v posebnem zakonu z razumnimi odvračilnimi sankcijami. Politične stranke morajo predsedniku zveznega parlamenta vsako leto predložiti finančno poročilo, v katerem so navedeni tudi premoženje, obveznosti ter prihodki in odhodki političnih strank, tako med volilnimi kampanjami kot tudi zunaj tega obdobja⁷⁹. V primeru netočnosti se lahko zadevna stranka kaznuje z denarno kaznijo, ki znaša dvakrat več kot

---

⁷² Gesetz über die Rechtsverhältnisse der Mitglieder des Deutschen Bundestages (Abgeordnetengesetz – AbgG).

⁷³ Gesetz zur Änderung des Abgeordnetengesetzes – Verbesserung der Transparenzregeln für Mitglieder des Deutschen Bundestages, <https://dserver.bundestag.de/btd/19/287/1928784.pdf>.

⁷⁴ Gesetz zur Stärkung der Finanzmarktintegrität (Finanzmarktintegritätsstärkungsgesetz – FISG), Bundesgesetzblatt Teil I vom 3. Juni 2021, str. 1534.

⁷⁵ Informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

⁷⁶ GRECO, Fifth Evaluation Round (2020), točka 95, in informacije, zapisane v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 7.

⁷⁷ Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 21, in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

⁷⁸ Transparency International Deutschland, Pripombe in priporočila za drugi cikel pregleda Konvencije Združenih narodov proti korupciji (2018), str. 3.

⁷⁹ Nemški zakon o političnih strankah.

ustrezna nepravilno navedena vsota⁸⁰. Izražena je bila tudi zaskrbljenost glede znatnega časovnega presledka med prihodkom stranke in poročanjem o njem⁸¹. Donacije v vrednosti nad 50 000 EUR je treba nemudoma prijaviti in objaviti na spletnem mestu zveznega parlamenta, donacije v vrednosti nad 10 000 EUR pa je treba javno objaviti v letnem poročilu. Anonimne donacije ne smejo presegati 500 EUR, za donacije v gotovini pa je zgornja meja 1 000 EUR. Mednarodni pregledovalci so večkrat opozorili na potrebo po nižjih pragovih in okrepljenem vodenju evidenc⁸². Sponzorstvo večinoma še vedno ni regulirano, čeprav se lahko z njim kupi dostop do pomembnih vladnih uradnikov⁸³.

Pandemija COVID-19 je vplivala na boj proti korupciji v Nemčiji, pri čemer so do izraza prišla tveganja korupcije, povezana s pandemijo. Finančna obveščevalna enota je v zvezi s podpornimi ukrepi za odziv na COVID-19, ki jih je sprejela vlada, prejela večje število prijav, tudi v zvezi s korupcijo, predvsem pa v zvezi z goljufijami⁸⁴. Poleg tega so se zaradi domnevnega nedovoljenega sprejemanja provizij poslancev, ki so v imenu vlade sklepali posle glede zaščitnih obraznih mask, sprožile javne razprave in začele preiskave korupcije⁸⁵. Za izboljšanje preprečevanja korupcije, ne le med pandemijo COVID-19, ampak tudi po njej, bo Nemčija v letu 2021 vzpostavila elektronski register za konkurenco za podporo postopkom javnega naročanja⁸⁶. Ko bo register začel delovati, bodo za javne naročnike v njem na voljo tudi označene informacije, pomembne za izključevanje ponudnikov iz postopka javnega naročanja, vključno s pravnomočnimi obsodbami, kaznovalnimi nalogi ter globami za korupcijo, podkupovanje, pranje denarja, davčne utaje in druga huda kazniva dejanja.

III. PLURALNOST IN SVOBODA MEDIJEV

Nemčija ima dobro urejen okvir za svobodo in pluralnost medijev, zanj pa so pristojne predvsem zvezne dežele. Vseh 14 medijskih organov je neodvisnih regulativnih organov, njihova politična neodvisnost pa je zagotovljena s pravnimi jamstvi⁸⁷. V nemški ustavi (*Grundgesetz*) in sekundarni zakonodaji so izrecno zagotovljene pravice novinarjev, da varujejo zaupnost virov, in pravica dostopa do informacij⁸⁸. Za prenos revidirane direktive o

---

⁸⁰ V skladu s členom 23(a) nemškega zakona o političnih strankah. Kadar se v bilanci stanja ali v spremnem delu pojasnita pojavljajo netočnosti v zvezi z nepremičninami ali deleži v družbah, znaša terjatev 10 % sredstev, ki niso uvrščena na seznam ali so nepravilno navedena.

⁸¹ Informacije, prejete od organizacije LobbyControl v okviru obiska Nemčije, ki kažejo na to, da podatki za leto 2019 aprila 2021 še vedno niso bili objavljeni.

⁸² Za najnovejša opozorila glej UNCAC, Review of Implementation of the United Nations Convention Against Corruption, cikel pregleda 1 (poglavji III in IV), Executive summary: Germany, Implementation Review Group (julij 2020) in cikel pregleda 2 (poglavji II in V), Executive summary: Germany, Implementation Review Group, januar 2019.

⁸³ Informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

⁸⁴ Informacije, prejete od finančne obveščevalne enote v okviru obiska Nemčije.

⁸⁵ Dva politika so obtožili, da sta po tem, ko sta zvezni vladi priporočila proizvajalce zaščitnih obraznih mask, nezakonito prejela šestmestno vsoto. Informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

⁸⁶ Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 23.

⁸⁷ 14 medijskih organov je odgovornih za zasebne radijske in televizijske hiše, javne medije pa nadzirajo posebni sveti za radiodifuzijo.

⁸⁸ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, Poglavje o stanju pravne države v Nemčiji.

avdiovizualnih medijskih storitvah⁸⁹ v nemško zakonodajo so bili sprejeti nova državna pogodba o medijih (*Medienstaatsvertrag*)⁹⁰ in drugi zakonodajni akti⁹¹.

Stopnja neodvisnosti medijskih organov in svetov za radiodifuzijo je še vedno visoka⁹². Z začetkom veljavnosti revidirane državne pogodbe o medijih so medijski organi pridobili nove pristojnosti, zlasti v zvezi z medijskimi posredniki. Vendar bodo medijski organi nova pravila začeli uporabljati postopoma, saj morajo najprej postopno sprejeti skupne statute, ki jih zahteva državna pogodba o medijih in v katerih bodo podrobno opredeljene nekatere določbe državne pogodbe (npr. o najdljivosti vsebin, ki se štejejo za pomembne za oblikovanje javnega mnenja)⁹³.

Samoregulacija tiskanih medijev je še naprej uspešna, izražena pa so bila nekatera vprašanja v zvezi z objavo opominov⁹⁴. Nemški tiskovni svet sestavljajo novinarji in združenja založnikov. V letnem poročilu tiskovnega sveta za leto 2020 je poudarjeno močno povečanje števila pritožb v zvezi z majhnim številom spornih časopisnih člankov (leta 2020 je bilo prejetih 4 085 posameznih pritožb, leta 2019 pa 2 175)⁹⁵. Poleg tega tiskovni svet v poročilu ugotavlja, da so zadevni založniki objavili le 34 od skupno 53 javnih opominov, ki jih je tiskovni svet izdal leta 2020. Ker so založniki z novinarskim kodeksom zavezani, da objavijo javne opomine, bi to lahko kazalo na morebitne težave v zvezi z učinkovitostjo tega vidika samoregulativnega novinarskega kodeksa.

Nemški zakoni še naprej zagotavljajo visoko raven preglednosti informacij o lastništvu medijev⁹⁶. Razlog za to so določbe, s katerimi se od komercialnih radijskih in televizijskih hiš zahteva, da sporočajo informacije o lastništvu in načrte, ki vplivajo na strukturo delničarjev⁹⁷. Poleg tega morajo pregledne informacije o lastništvu v kolofonu na svojih spletnih straneh objaviti tudi spletni medijski subjekti. Za tiskane medije so obveznosti glede preglednosti v kolofonu določene v posameznih deželnih zakonih o tisku⁹⁸. Komisija za koncentracijo medijev, ki deluje v okviru državnih medijskih organov, spremlja koncentracijo v zasebnem radiodifuzijskem sektorju in vzdržuje javno bazo podatkov o lastništvu medijev,

---

⁸⁹ Direktiva (EU) 2018/1808 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere.

⁹⁰ V letu 2021 je Nemčija je na svetovnem indeksu svobode medijev uvrščena na 13. mesto, med državami članicami EU pa se uvršča na deveto mesto (Reporters without Borders (Novinarji brez meja), Nemčija). V zadnjih letih so razmere ostale stabilne, stopnja svobode medijev in zaščite novinarjev pa je v Nemčiji še vedno visoka. Z orodjem za spremljanje pluralnosti medijev za leto 2021 se splošno tveganje za pluralnost medijev v Nemčiji ocenjuje kot dokaj nizko (Media Pluralism Monitor 2021, str. 8).

⁹¹ Zlasti zakon o spremembi zakona o telekomunikacijskih storitvah in drugih zakonov z dne 19. novembra 2020.

⁹² Media Pluralism Monitor 2021, str. 11. Glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 8.

⁹³ Informacije, prejete v okviru obiska Nemčije. Državna pogodba o medijih, člen 84.

⁹⁴ Media Pluralism Monitor 2021, str. 13. Javni opomin (*öffentliche Rüge*), v katerem je od zadevne medijske hiše zahtevano, da objavi popravek, je najbolj daljnosežna sankcija nemškega tiskovnega sveta (da zaščiti prizadete, se lahko svet odloči tudi za nejasen opomin).

⁹⁵ Nemški tiskovni svet (2021), Letno poročilo za leto 2020.

⁹⁶ Media Pluralism Monitor 2021, str. 12; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 9.

⁹⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 9.

⁹⁸ Media Pluralism Monitor 2021, str. 12; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 9.

ki zajema televizijo, radio, tiskane in spletne medije⁹⁹. Z orodjem za spremljanje pluralnosti medijev za leto 2021 se za preglednost lastništva medijev ocenjuje nizko tveganje, za koncentracijo novičarskih medijev pa srednje tveganje¹⁰⁰. Koncentracija medijev je urejena z državno pogodbo o medijih in je pod regulativnim nadzorom komisije za koncentracijo medijev¹⁰¹.

Medijske organizacije so imele koristi od programov podpore, povezanih s pandemijo COVID-19. Splošna stopnja pluralnosti medijev v Nemčiji je še vedno visoka. Kljub temu deležniki opozarjajo, da imajo številna regionalna in lokalna medijska podjetja vse večje gospodarske težave, zaradi katerih je ogrožena raznolikost mnenj na regionalni ravni¹⁰². Medijski akterji so se lahko prijavi na splošne programe pomoči nemške vlade, namenjene blaženju gospodarskih posledic pandemije COVID-19 za podjetja in samostojne podjetnike. Poleg tega je bil za radijsko oddajanje oblikovan ciljno usmerjen podporni program¹⁰³. Čeprav so se posledice pandemije COVID-19 z javnimi programi podpore ublažile, orodje za spremljanje pluralnosti medijev opozarja na težave v zvezi z dolgoročno vzdržnostjo sektorja, in sicer ne glede na dejstvo, da medijski akterji počasi ustvarjajo več prihodkov z digitalnimi ponudbami¹⁰⁴.

Vzpostavljeni so zaščitni ukrepi proti nadzoru medijskih subjektov s strani političnih strank¹⁰⁵. Kazalnik politične neodvisnosti medijev v okviru orodja za spremljanje pluralnosti medijev za leto 2021 kaže na nizko tveganje¹⁰⁶. Politično oglaševanje ni dovoljeno niti v televizijskih in radijskih oddajah niti v medijih, ki so podobni radiu in televiziji¹⁰⁷, razen v kratkem obdobju pred volitvami, pri čemer pa je čas, namenjen posamezni stranki, predmet strogih predpisov¹⁰⁸. Kar zadeva medijske vsebine, ki niso zajete v predpisih za medije, podobne radiu in televiziji, se je z revidirano državno pogodbo o medijih razširila uporaba določb o preglednosti za spletno politično oglaševanje, po katerih morajo biti tovrstni oglasi ustrezno označeni¹⁰⁹.

Okvir za dostop novinarjev do informacij je že oblikovan, a so bile kritizirane nekatere pomanjkljivosti. Novinarjem je dostop do informacij zagotovljen na podlagi ustave, zakona

---

⁹⁹ Komisija za koncentracijo medijev (2021), Koncentracija medijev.

¹⁰⁰ Skladno z Media Pluralism Monitor 2021: „Največji štirje lastniki avdiovizualnih medijev v Nemčiji (ProSiebenSat.1, Mediengruppe RTL, ARD, ZDF) obvladujejo 89-odstotni delež občinstva. Tržni delež največjih štirih lastnikov časopisov (Springer, KKR, Media Union, Funke) je 60 %, tržni delež največjih štirih spletnih medijev (Bertelsmann, Burda, Springer, United Internet) pa 34 %.“ Deželni zakoni o medijih vsebujejo določbe o koncentraciji medijev za tisk in radiodifuzijski sektor, kar zadeva televizijo pa je koncentracija lastništva urejena v državni pogodbi o medijih, in sicer pod regulativnim nadzorom komisije za koncentracijo medijev.

¹⁰¹ Državna pogodba o medijih, člen 60, in Media Pluralism Monitor 2021, str. 12.

¹⁰² Reporters without Borders (Novinarji brez meja), Nemčija, in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹⁰³ Državna sekretarka za kulturo in medije (2020), Program „Neustart Kultur“: zasebne radijske in televizijske hiše.

¹⁰⁴ Media Pluralism Monitor 2021, str. 12–13 in str. 20–22.

¹⁰⁵ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 9.

¹⁰⁶ 2021 Media Pluralism Monitor, str. 14.

¹⁰⁷ V državni pogodbi o medijih so mediji, podobni radiu in televiziji, opredeljeni kot „mediji, katerih vsebina je po obliki in izvedbi podobna radiu ali televiziji in ki so dostopni v katalogu, ki ga oblikuje ponudnik in v katerem lahko uporabnik ob zelenem času zahteva posamezno vsebino (avdio in avdiovizualne medijske storitve na zahtevo); zlasti so to radijske igre, igrani filmi, serije, reportaže, dokumentarne oddaje, razvedrilni programi, informativni programi in programi za otroke“ (državna pogodba o medijih, člen 2).

¹⁰⁸ Prispevek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 31–32.

¹⁰⁹ Državna pogodba o medijih, člen 22.

o dostopu do informacij javnega značaja in zakonov o tisku, ki veljajo v večini zveznih dežel¹¹⁰. Kljub temu v organizaciji Reporters without Borders (Novinarji brez meja) menijo, da je nemški okvir v primerjavi z okviri v drugih državah po svetu razmeroma šibek¹¹¹. Skupina GRECO je priporočila, naj se zakon o dostopu do informacij javnega značaja neodvisno oceni, nato pa na podlagi te ocene preučijo morebitne izboljšave, zlasti v zvezi z izjemami v zakonu, ki omogočajo zavrnitev zahtev¹¹².

Narasla je zaskrbljenost glede fizične varnosti novinarjev, zlasti med njihovim poročanjem o protestih.¹¹³ Kljub obstoječemu okviru za zaščito novinarjev¹¹⁴ deležniki poročajo o vse pogostejših napadih na novinarje in medijske delavce med njihovim poročanjem o protestih¹¹⁵. Do večkratnega nasilja nad novinarji je po poročanju najpogosteje prišlo zlasti na protestih, povezanih s pandemijo COVID-19¹¹⁶. Do decembra 2020 je policija zabeležila 252 primerov nasilja nad predstavniki medijev na letni ravni¹¹⁷ (v primerjavi s 104 primeri v letu 2019 in 93 primeri v letu 2018¹¹⁸). Od 252 primerov nasilja je šlo v 29 primerih za grožnje in v 30 primerih za nasilna kazniva dejanja, od katerih je v 22 prišlo do telesnih poškodb¹¹⁹. Od oktobra 2020 je Svet Evrope na svoji platformi za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev za Nemčijo objavil eno opozorilo, ki se nanaša na nasilje nad novinarji na enem od protestov¹²⁰. Združenja in sindikati novinarjev opozarjajo na nezadostno zaščito in podporo, ki jo novinarjem na protestih zagotavlja policija¹²¹. Nemški tiskovni svet poziva k večji zaščiti svobode tiska in predlaga, da se posodobijo obstoječa načela ravnanja za medijske delavce in policijo¹²². To posodobitev načel trenutno ocenjujejo zvezne dežele. Poleg tega so nekatere zvezne dežele sprejele ukrepe za izboljšanje odnosa med novinarji in policijo¹²³. Aprila 2021 so združenja novinarjev objavila tudi kodeks ravnanja za medijske hiše, v katerem so izdajatelje medijev pozvala, naj se zavežejo k vrsti ukrepov za zaščito novinarjev pred nasiljem in grožnjami¹²⁴. Medtem ko kazalnik standardov in zaščite novinarskega poklica v okviru orodja za spremljanje pluralnosti medijev za

¹¹⁰ Ustava, člen 5(1).

¹¹¹ Reporters without Borders, Nemčija.

¹¹² GRECO (2020), Fifth Evaluation Round ~ – Evaluation Report – Germany, str. 23.

¹¹³ Prispevek ZDF za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 5; prispevek organizacije European Centre for Press and Media Freedom za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 3–4; Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists; European Centre for Press and Media Freedom, Platform on mapping media freedom.

¹¹⁴ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 9–10.

¹¹⁵ Prispevek organizacije Reporters without Borders za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 29, in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹¹⁶ Zveza nemških novinarjev (3. 8. 2020), Izboljšanje varnosti.

¹¹⁷ Nemški zvezni parlament, Odgovor zvezne vlade, Drucksache 19/25940, str. 5. Zadevni statistični podatki o kriminalu ne poročajo o napadih na novinarje kot o ločeni kategoriji, temveč o kaznivih dejanjih zoper medijske delavce na splošno.

¹¹⁸ European Federation of Journalists (21. 1. 2021), Germany: 252 attacks against media workers in 2020.

¹¹⁹ Nemški zvezni parlament, Odgovor zvezne vlade, Drucksache 19/25940, str. 5.

¹²⁰ Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists. Nemški organi v času priprave poročila še niso predložili odgovora na zadevo, ki je bila pod kategorijo napadov na telesno varnost in integriteto novinarjev evidentirana maja 2021.

¹²¹ Npr. zveza nemških novinarjev (8. 11. 2020), dju in ver.di obsoja napade na medijske delavce na protestu „Querdenken“ v Leipzigu; informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹²² Nemški tiskovni svet (2020), Načela ravnanja za medijske delavce in policijo z namenom odpravljanja ovir pri opravljanju policijskih nalog in zagotavljanju svobode poročanja; informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹²³ Npr. novinarski kodeks policije v Baden-Württembergu (Ministrstvo za notranje zadeve, digitalizacijo in občine) (21. 4. 2021), Deželni standardi za odnose z mediji. Informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹²⁴ Zveza nemških novinarjev (2021), kodeks ravnanja za medijske hiše.

leto 2021 kaže na nizko tveganje, pa kaže kazalnik fizične varnosti novinarjev na visoko tveganje¹²⁵.

Pojavljajo se nekateri pomisleki glede zasebnosti novinarjev v sodnih postopkih. Združenja novinarjev opozarjajo na pomisleke glede varovanja osebnih podatkov novinarjev, zlasti pa glede tega, da lahko zasebni naslov novinarja postane javen, če sproži sodni postopek zoper fizično ali spletno nadlegovanje¹²⁶. V nevladnih organizacijah in združenjih novinarjev menijo, da obstaja tveganje, da so novinarji podvrženi elektronskemu nadzoru obveščevalnih služb, zlasti kadar sodelujejo z morebitnimi informatorji, in pozivajo k strožjim zaščitnim ukrepom v zadevnih zakonih, zlasti v revidiranem zakonu o zvezni obveščevalni službi¹²⁷. Predpravdni mehanizmi na splošno vodijo v to, da so morebitni primeri strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti opuščeni, še preden so obravnavani na sodišču¹²⁸. A čeprav morda ni veliko vidnih tovrstnih primerov, deležniki in rezultati študij poudarjajo, da je problematika preventivnih pravnih postopkov proti novinarjem in groženj novinarjem prisotna tudi v Nemčiji¹²⁹.

IV. DRUGA INSTITUCIONALNA VPRAŠANJA, POVEZANA S SISTEMOM ZAVOR IN RAVNOVESIJ

Nemčija je zvezna demokratična republika. Pristojnosti si delijo zvezna vlada in vlade šestnajstih zveznih dežel. Delitev oblasti je določena v ustavi¹³⁰ in zveznih ustavah. Na zvezni ravni imata zvezno zakonodajno pristojnost zvezni parlament (*Bundestag*) in predstavniški organ zveznih dežel (*Bundesrat*)¹³¹. Zakonodajne predloge lahko predložijo vlada, zvezni svet ali poslanci zveznega parlamenta¹³². K spoštovanju temeljnih pravic prispevata nemški inštitut za človekove pravice in zvezna agencija za boj proti diskriminaciji.

Izražena je bila zaskrbljenost glede preglednosti zakonodajnega postopka in težnje po skrajšanih rokih za posvetovanje. Na splošno je vzpostavljen stabilen okvir za posvetovanje z deležniki v zakonodajnem postopku¹³³. Septembra 2020 je zvezna vlada vzpostavila tudi platformo, ki združuje spletna mesta različnih ministrstev in omogoča dostop

¹²⁵ Media Pluralism Monitor 2021, str. 10.

¹²⁶ Prispevek organizacije Reporters without Borders za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 29, in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije. Nemški parlament je 24. junija 2021 sprejel zakon, na podlagi katerega se kaznuje razširjanje t. i. seznamov sovražnikov, vendar se s tem ne rešuje vprašanje osebnih podatkov novinarjev, ki postanejo dostopni med sodnim postopkom.

¹²⁷ Prispevek GFF za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 4, Novinarji brez meja (26. 3. 2021) Zamujena priložnost za svobodo tiska; Zveza nemških novinarjev (19. 2. 2021), zakon o zvezni obveščevalni službi: Boljša zaščita informatorjev. Zakon o zvezni obveščevalni službi je bil leta 2021 revidiran po sodbi zveznega ustavnega sodišča z dne 19. maja 2020, v kateri je odločilo, da se s pooblastili zvezne obveščevalne službe za izvajanje nadzora nad tujimi telekomunikacijami kršijo temeljne pravice, določene v nemški ustavi (Zvezno ustavno sodišče (19. 5. 2020), sporočilo za javnost št. 37/2020).

¹²⁸ Prispevek organizacije European Centre for Press and Media Freedom za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 5.

¹²⁹ Prispevek organizacije European Centre for Press and Media Freedom za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 5; prispevek Reporters without Borders za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 33–34; Gostomzyk T. in Moßbrucker D. (2019), „Če boste pisali o tem, vas tožim!“ Študija o preventivnih odvetniških strategijah proti medijem, delovni zvezek 99 fundacije Otto Brenner.

¹³⁰ Člen 20 ustave.

¹³¹ Člen 70 in naslednji členi ustave.

¹³² Predloge zveznega parlamenta lahko predloži (najmanj) 5 % poslancev zveznega parlamenta. V praksi večino predlogov poda vlada.

¹³³ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 10.

do informacij o možnostih za (zgodnje) vključevanje deležnikov¹³⁴. Konferenca ministrov zveznih dežel za pravosodje pa je novembra 2020 v dokumentu o stališču poudarila, da mora biti za posvetovanje z zveznimi deželami glede osnutkov zakonodaje na voljo zadosti časa, in zahtevala, da zvezni parlament zakonodajne predloge zveznega sveta v prihodnje obravnava brez nepotrebnega odlašanja¹³⁵. Poleg tega so deležniki izrazili zaskrbljenost glede pogosto skrajšanih rokov za posvetovanje za preučitev dolgih in kompleksnih predlogov ter pomisleke glede splošnega pomanjkanja preglednosti prispevkov, ki vplivajo na zakonodajni postopek pred formalnim postopkom posvetovanja¹³⁶. Decembra 2020 je skupina GRECO priporočila tudi, naj se opredelijo in razkrijejo tudi vsebinski prispevki tretjih oseb k zakonodajnim predlogom, ki so prejeti pred uradnim začetkom posvetovanja¹³⁷. Čeprav so se roki za posvetovanje skrajšali tudi zaradi pandemije COVID-19, deležniki menijo, da so skrajšani roki postali splošna težnja¹³⁸.

Okvir za sprejetje ukrepov v zvezi s pandemijo COVID-19 je bil večkrat spremenjen, ukrepi pa so bili predmet celovitega sodnega nadzora. Ukrepi, povezani s pandemijo, se sprejmejo na podlagi zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih, ki vladam zveznih dežel (ki so pristojne za sprejemanje ukrepov v okviru zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih) omogoča, da omejitve sprejmejo z odloki. V okviru pandemije COVID-19 so bila marca 2020 razširjena tudi pooblastila zvezne vlade za sprejemanje ukrepov v okviru zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih¹³⁹. Večina teh pooblastil se lahko izvaja le, če zvezni parlament razglasi epidemijo; epidemijo lahko zvezni parlament kadar koli prekliče, vnovič pa jo mora potrditi vsake tri mesece¹⁴⁰. Po razpravah o nebitni vlogi zveznega parlamenta¹⁴¹ so bile novembra 2020 sprejete spremembe, namenjene povečanju parlamentarnega nadzora, zlasti z uvedbo seznama standardnih ukrepov, ki se lahko sprejmejo z odlokom in ki prej niso bili določeni z zakonom¹⁴². Z nadaljnjimi spremembami, sprejetimi aprila 2021, je bila uvedena t. i. zasilna zavora, s katero se predvideva samodejna uvedba nekaterih omejitvenih ukrepov na podlagi zvezne zakonodaje, če število primerov COVID-19 v mestu ali okraju več kot tri dni dosega določen prag¹⁴³. O tem so potekale pomembne razprave, tudi glede ustavnosti in

---

¹³⁴ Spletno mesto „Udeležba na zvezni ravni“ (*Beteiligung auf Bundesebene*): <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/gesetzgebungsverfahren-beteiligung>. Obstaja tudi podobna platforma s povezavami na formalne postopke posvetovanja različnih ministrstev.

¹³⁵ Konferenca ministrov za pravosodje (2020), Krepitev federalizma v praksi – sodelovanje dežel pri zveznih zakonodajnih predlogih in obravnava zakonodajnih pobud zveznega sveta s strani zvezne vlade

¹³⁶ Prispevek Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 153; glej tudi prispevke zveze nemških odvetnikov in zvezne odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

¹³⁷ GRECO (2020), Fifth Evaluation Round ~ – Evaluation Report – Germany, priporočilo iv).

¹³⁸ Prispevek zveze nemških odvetnikov za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021 in informacije, prejete v okviru obiska Nemčije.

¹³⁹ Prvi zakon o zaščiti prebivalstva v epidemioloških razmerah nacionalnega pomena.

¹⁴⁰ Prvotno je bil rok veljavnosti sprememb 31. marec 2021. Glej člen 5(1) zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih.

¹⁴¹ Treba je opozoriti, da nadzor v tovrstnih razmerah izvajajo tudi parlamenti zveznih dežel, ki so v nekaterih primerih sprejele zakone, v katerih se zahteva sodelovanje parlamentov zveznih dežel pri ukrepih, povezanih s pandemijo COVID-19.

¹⁴² Glej novi člen 28a zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih. Tretji zakon o zaščiti prebivalstva v epidemioloških razmerah nacionalnega pomena, sprejet 18. novembra 2020.

¹⁴³ Glej novi člen 28b zakona o preprečevanju in obvladovanju širjenja nalezljivih boleznih. Četrti zakon o zaščiti prebivalstva v epidemioloških razmerah nacionalnega pomena, sprejet 21. aprila 2021.

sorazmernosti tovrstnih določb¹⁴⁴. Da bi se prilagodil razmeram med pandemijo, je zvezni parlament spremenil svoj poslovnik in omogočil elektronsko glasovanje v odborih in zmanjšal kvorum, potreben za glasovanje na plenarnem zasedanju¹⁴⁵. Ukrepi, sprejeti v okviru pandemije, so bili predmet celovitega sodnega nadzora, predvsem na višjih upravnih sodiščih in ustavnih sodiščih zveznih dežel, pri čemer je bilo do konca leta 2020 registriranih več kot 6 000 zadev¹⁴⁶. Veliko teh primerov je bilo do zdaj obravnavanih le v nujnih postopkih, glavna odločitev pa še ni bila sprejeta. Ustavno sodišče je marca prejelo 321 ustavnih pritožb glede ukrepov, povezanih s pandemijo COVID-19, od tega jih je zaključilo 273¹⁴⁷.

Komisija je po sodbi zveznega ustavnega sodišča z dne 5. maja 2020 proti Nemčiji sprožila postopek za ugotavljanje kršitev zaradi kršitve temeljnih načel prava EU. Komisija se je 9. junija 2021 odločila, da bo Nemčiji poslala uradni opomin zaradi kršitve načel avtonomije, primarnosti, učinkovitosti in enotne uporabe prava EU ter spoštovanja pristojnosti Sodišča v skladu s členom 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije¹⁴⁸. S sodbo zveznega ustavnega sodišča z dne 5. maja 2020¹⁴⁹ je bil eni od sodb Sodišča Evropskih skupnosti odvzet pravni učinek v Nemčiji¹⁵⁰. Sklep zveznega ustavnega sodišča z dne 29. aprila 2021, s katerim je bila prošnja za izvršitev sodbe opredeljena kot nedopustna¹⁵¹, ni spremenil pravnega položaja, ki je nastal s sodbo zveznega ustavnega sodišča, zlasti v povezavi z načelom primarnosti prava EU.

Delovno mesto direktorja zvezne agencije za boj proti diskriminaciji je še vedno prosto. V skladu z nemško zakonodajo direktorja zvezne agencije za boj proti diskriminaciji imenuje zvezna vlada na predlog ministrstva za družino, starejše, ženske in mladino, svojo funkcijo pa direktor zvezne agencije za boj proti diskriminaciji opravlja neodvisno¹⁵². Od aprila 2018 se funkcija opravlja začasno, saj je bil rezultat izbirnega postopka za novega direktorja na sodišču razveljavljen, ker so bile ugotovljene neskladnosti z ustavnim načelom meritokracije¹⁵³. V skladu z izjavo pristojnega ministrstva je bilo podanih več nasprotujočih si sodnih odločb o izbirnem postopku, zaradi katerih je prišlo do negotovosti glede izbirnih meril¹⁵⁴.

---

¹⁴⁴ Samodejni ukrepi, predvideni z zasilno zavoro, so bili po teh odzivih že omejeni v primerjavi s prvotnim predlogom vlade. Na zveznem ustavnem sodišču so že prejeli več pritožb, zlasti v zvezi s pristojnostjo zvezne vlade in samodejnimi pravili o policijskih urah.

¹⁴⁵ Te spremembe so trenutno omejene do junija 2021 (glej člen 126a poslovnika parlamenta).

¹⁴⁶ Deutsche Richterzeitung (2020), Corona-Krise sorgt für tausende Verfahren.

¹⁴⁷ Vse zaključene pritožbe so bile zavrnjene ali zaključene kako drugače, 48 pritožb pa še ni rešenih. Za več informacij glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 11.

¹⁴⁸ Evropska komisija (9. junij 2021), Junjski sveženj kršitev – ključne odločitve.

¹⁴⁹ Sodba zveznega ustavnega sodišča z dne 5. maja 2020, 2 BvR 859/15.

¹⁵⁰ Glede pomislekov, izraženih v sodbi, glej: Sodišče Evropske unije, Sporočilo za medije št. 58/20 z dne 8. maja 2020; Statement by President von der Leyen, Statement/20/846 z dne 10. maja 2020. Glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, Poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 11.

¹⁵¹ Sklep zveznega ustavnega sodišča z dne 29. aprila 2021 2 BvR 1651/15, 2 BvR 2006/15. Ustavno sodišče je v svojem sklepu med drugim ugotavljalo, da je bila prošnja za izvršitev sodbe neutemeljena tudi zato, ker sta zvezna vlada in zvezni parlament ustrezno obravnavala in ocenila odločitve glede denarne politike, ki jih je Svet Evropske centralne banke sprejel po sodbi z dne 5. maja 2020, vključno z oceno sorazmernosti, ki jo je Evropska centralna banka glede na to podala in utemeljila v svojih odločitvah 3. in 4. junija 2020.

¹⁵² Splošni zakon o enaki obravnavi, člen 26.

¹⁵³ Sodba upravnega sodišča v Berlinu z dne 8. februarja 2019, 7 L 218.18.

¹⁵⁴ Pisni prispevek, prejet od ministrstva za družino, starejše, ženske in mladino v okviru obiska Nemčije.

Kljub nekaterim manjšim izboljšavam okvira je negotovost v zvezi z davčno oprostitvijo, ki jo uživajo organizacije civilne družbe, še vedno izziv¹⁵⁵. Na splošno prostor civilne družbe še vedno velja za odprt¹⁵⁶, okvir za civilno družbo pa je še vedno stabilen¹⁵⁷. Z reformo davčnega zakona decembra 2020 so bile oproščene davka nove kategorije akterjev civilne družbe in njihovih dejavnosti, ki imajo javnokoristni namen in status nepridobitnih organizacij¹⁵⁸. Vendar se s to reformo ni odpravila negotovost, ki jo je leta 2019 povzročila odločba zveznega finančnega sodišča¹⁵⁹ in ki je bila decembra 2020 dodatno potrjena z odločbo¹⁶⁰ glede obsega davčne oprostitve. V skladu s sodno prakso se organizacije civilne družbe na splošno ne smejo ukvarjati s političnimi vprašanji; to jim je dovoljeno le, če je to nujno potrebno za opravljanje dejavnosti, ki so opredeljene v davčnem zakonu. Čeprav smejo na nevtralen način javnosti posredovati informacije, pa v praksi tovrstni pogoji povzročajo precejšnjo negotovost za organizacije civilne družbe, zlasti tiste, ki se zavzemajo za človekove pravice in demokracijo¹⁶¹. Po mnenju deležnikov se civilne organizacije zaradi zaskrbljenosti, da ne bodo več oproščene plačevanja davkov, vzdržijo zavzemanja stališč v zvezi z morebitno občutljivimi vprašanji. Poleg tega deležniki poročajo, da se lahko grožnje s pravnimi ukrepi, povezanimi z uživanjem davčne oprostitve, uporabijo tudi kot politična taktika¹⁶². Sicer pa je novoustanovljena nemška zvezna fundacija za državljansko udeležbo in prostovoljstvo, ki je začela delovati julija 2020 in ki temelji na skupni pobudi več zveznih ministrstev, vzpostavila podporni program, s katerim želi organizacijam civilne družbe pomagati pri obvladovanju posledic pandemije COVID-19, njegov proračun za leto 2020 pa je 20 milijonov EUR¹⁶³.

---

¹⁵⁵ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 12.

¹⁵⁶ To oceno je podalo globalno združenje organizacij civilne družbe CIVICUS. Ocene so razvrščene v pet kategorij: odprta, omejena, ovirana, zatirana, zaprta.

¹⁵⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji, str. 12.

¹⁵⁸ Npr. varstvo podnebja in zaščita ranljivih skupin. Letni davčni zakon 2020 (*Jahressteuergesetz*).

¹⁵⁹ Sodba zveznega finančnega sodišča z dne 10. januarja 2019, V R 60/17.

¹⁶⁰ Sodba zveznega finančnega sodišča z dne 10. decembra 2020, V R 14/20.

¹⁶¹ Prispevki Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice in organizacije Gesellschaft für Freiheitsrechte za poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

¹⁶² Prispevek organizacije Gesellschaft für Freiheitsrechte za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 5. V prispevku je navedenih več primerov, v katerih so predstavniki desničarske politične stranke zahtevali, da se organizacijam civilne družbe, ki delujejo na področju boja proti diskriminaciji, odvzame status davka oproščene organizacije in/ali javno financiranje, saj je po mnenju stranke njihovo delo politične narave. Za nadaljnji primer glej Gesellschaft für Freiheitsrechte in Open Society Foundations (2020), *Shrinking Space in Germany, Shrinking Space in Europe*.

¹⁶³ Zvezna fundacija za državljansko udeležbo in prostovoljstvo, Förderprogramm 2020: Gemeinsam wirken in Zeiten von Corona, <https://www.deutsche-stiftung-engagement-und-ehrenamt.de/foerderung/>.

Priloga I: Seznam virov po abecednem redu*

* Seznam prispevkov, prejetih v okviru posvetovanja za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, je na voljo na spletišču https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_sl.

Bundeskriminalamt (2020), Bundeslagebild Korruption 2019, (https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/JahresberichteUndLagebilder/Korruption/korruptionBundeslagebild2019.html;jsessionid=BB07C9D8DF5A361AB3C08080C0AC57C7.liv_e0612?nn=28078).

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media pluralism monitor 2021*.

CIVICUS, Monitor tracking civic space – Germany (<https://monitor.civicus.org/country/germany/>).

Consultative Council of European Judges (2016), *Opinion No. 19 The role of court presidents*.

Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists – Germany (<https://www.coe.int/en/web/media-freedom/germany>).

Council of Europe: Committee of Ministers (2000), *Recommendation Rec(2000)19 of the Committee of Ministers on the role of public prosecution in the criminal justice system*.

Deutsche Richterzeitung (2020), Zaradi koronavirusa prihaja do napredka na področju digitalizacije (*Corona führt zu Digitalisierungsschub*).

Deutsche Richterzeitung (2020), Zaradi koronavirusa sproženih na tisoče postopkov (*Corona-Krise sorgt für tausende Verfahren*)

Deutsche Richterzeitung (2021), Pakt z nenavdušujočimi vmesnimi rezultati (*Pakt mit durchwachsener Zwischenbilanz*).

Directorate-General for Communication (2019), *Flash Eurobarometer 482 – Businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Directorate-General for Communication (2020), *Special Eurobarometer 502 – Corruption*.

Direktiva zvezne vlade o preprečevanju korupcije v zvezni upravi (2004) (Richtlinie der Bundesregierung zur Korruptionsprävention in der Bundesverwaltung) (2004) (https://www.verwaltungsvorschriften-im-internet.de/bsvwvbund_30072004_O4634140151.htm).

DRB (2021), Znatne razlike v plačah med zveznimi deželami (*Große Besoldungsunterschiede zwischen den Bundesländern*) (<https://www.drb.de/newsroom/presse-mediencenter/nachrichten-auf-einen-blick/nachricht/news/grosse-besoldungsunterschiede-zwischen-den-bundeslaendern>).

Državna sekretarka za kulturo in medije (2020), Program „Neustart Kultur“: zasebne radijske in televizijske hiše (<https://www.bundesregierung.de/breg-de/bundesregierung/staatsministerin-fuer-kultur-und-medien/private-rundfunkveranstalter-1777032>).

European Centre for Press and Media Freedom (2021), *Prispevek organizacije European Centre for Press and Media Freedom za poročilo stanju pravne države za leto 2021*

European Centre for Press and Media Freedom, Platform on mapping media freedom (<https://www.ecpmf.eu/monitor/mapping-media-freedom/>)

European Federation of Journalists (2021), *Germany: 252 attacks against media workers in 2020* (<https://europeanjournalists.org/blog/2021/01/21/germany-252-attacks-against-media-workers-in-2020/>).

Evropska komisija (9. junij 2021), Junjski sveženj kršitev – ključne odločitve (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/inf_21_2743).

Evropska komisija (2020), *Poročilo o stanju pravne države, poglavje o stanju pravne države v Nemčiji*.

Evropska komisija (2021), *Pregled stanja na področju pravosodja v EU*.

Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice (2021), Prispavek Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

Gesellschaft für Freiheitsrechte in Open Society Foundations (2020), *Shrinking Space in Germany, Shrinking Space in Europe*.

Gesellschaft für Freiheitsrechte (2021), *Prispavek organizacije Gesellschaft für Freiheitsrechte za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

GFF (2021), *Prispavek GFF za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Gostomzyk T. in Moßbrucker D. (2019), „Če boste pisali o tem, vas tožim!“ Študija o preventivnih odvetniških strategijah proti medijem.

GRECO (2020), *Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Germany on Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*.

H. Steinharter (2020), Financial Intelligence Unit: Anti-Geldwäsche-Behörde FIU plant Hunderte neue Stellen, *Handelsblatt* (<https://www.handelsblatt.com/finanzen/banken-versicherungen/banken/financial-intelligence-unit-anti-geldwaesche-behoerde-fiu-plant-hunderte-neue-stellen/26745786.html?ticket=ST-55488-FuqUZPM3mm6lk6jLHzJ6-ap6>).

Hessen, Bavarska, Brandenburg, Severno Porenje-Vestfalija, Mecklenburg-Predpomorjanska, Posarje, Spodnja Saška in Schleswig-Holstein (2021), skupno pismo.

Komisija za koncentracijo medijev (2021), Koncentracija medijev (<https://www.kek-online.de/medienkonzentration>).

Konferenca ministrov za pravosodje (2020), Krepitev federalizma v praksi – sodelovanje dežel pri zveznih zakonodajnih predlogih in obravnava zakonodajnih pobud zveznega sveta s strani zvezne vlade (*Föderalismus in der Praxis stärken – Die Beteiligung der Länder an Gesetzgebungsvorhaben des Bundes und die Behandlung von Gesetzesinitiativen des Bundesrates durch die Bundesregierung*) (https://www.justiz.nrw.de/JM/jumiko/beschluesse/2020/Herbstkonferenz_2020/Top-I-8-Foederalismus-in-der-Praxis-staerken---Die-Beteiligung-der-Laender-an-Gesetzgebungsvorhaben.pdf).

Konferenca ministrov za pravosodje (2020), poročilo nemške delovne skupine „Nemčija kot pravosodna destinacija: Krepitev sodišč v gospodarskih sporih/trgovinskih sodišč (*Bericht der Länderarbeitsgruppe Justizstandort Deutschland: Stärkung der Gerichte in Wirtschaftsstreitigkeiten/Commercial Courts*) (https://www.justiz.nrw.de/JM/jumiko/beschluesse/2020/Herbstkonferenz_2020/Top-I-25-Bericht-der-Laenderarbeitsgruppe-Justizstandort-Deutschland---Staerkung-der-Gerichte-in-Wirtschaftsstreitigkeiten.pdf).

Konferenca ministrov za pravosodje (2021), Sklep – nadaljnje vzdržno povečevanje števila zaposlenih in naprednejša digitalizacija sodstva – pakt za pravno državo 2.0. (*Personalverstärkungen nachhaltig fortsetzen und Digitalisierung der Justiz vorantreiben – Pakt für den Rechtsstaat 2.0*) (https://www.justiz.nrw.de/JM/jumiko/beschluesse/2021/Fruerjahrskonferenz_2021/TOP-I_-1-u-I_-20---Pakt-fuer-den-Rechtsstaat.pdf).

LTO (2021), začasne odredbe zoper zamenjave na vrhu zveznega finančnega sodišča. (<https://www.lto.de/recht/justiz/j/vg-muenchen-eilantraege-neubesetzung-praesident-bmjv-bundesgerichte-richter-auswahl-erfahrung-politische-einflussnahme-bundes-finanzhof/>).

Ministrstvo za pravosodje in varstvo potrošnikov (2019), Pakt za pravno državo.

Nemška vlada (2021), *Prispavek Nemčije za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Nemški tiskovni svet (2020), *Načela ravnanja za medijske delavce in policijo z namenom odpravljanja ovir pri opravljanju policijskih nalog in zagotavljanju svobode poročanja*

https://www.presserat.de/files/presserat/dokumente/download/Verhaltensgrunds%C3%A4tze_MedienPolizei_Entwurf_24_11_2020.pdf).

Nemški tiskovni svet (2021), *Letno poročilo za leto 2020* (<https://www.presserat.de/jahresberichte-statistiken.html>).

Nemški zvezni parlament (2021), Odgovor zvezne vlade, Drucksache 19/25940 (<https://dip21.bundestag.de/dip21/btd/19/259/1925940.pdf>)

Novinarji brez meja (2021), Zamujena priložnost za svobodo tiska (<https://www.reporter-ohne-grenzen.de/pressemitteilungen/meldung/verpasste-chance-fuer-die-pressefreiheit>).

Novinarski kodeks policije v Baden-Württembergu (Ministrstvo za notranje zadeve, digitalizacijo in občine) (2021), *Deželni standardi za odnose z mediji*. (<https://im.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse-und-oeffentlichkeitsarbeit/pressemitteilung/pid/landesweite-standards-fuer-die-pressearbeit/>).

OECD (2021), Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Germany (<https://www.oecd.org/corruption/germany-oecdanti-briberyconvention.htm>).

Reporters Without Borders (2021), *2021 World Press Freedom Index – Germany* (<https://rsf.org/en/germany>).

Reporters without Borders (2021), *Prispevek organizacije Reporters without Borders (Novinarji brez meja) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Sodišče Evropske unije (2020), Sporočilo za medije št. 58/20.

Sodišče Evropske unije, sodbi z dne 27. maja 2019 v zadevi OG in PI, združeni zadevi C-508/18 in C-82/19 PPU, ter z dne 24. novembra 2020 – C-510/19.

Statement by President von der Leyen (2020), Statement/20/846.

SWR (2021), *Bettina Limperg: „Das muss sich unbedingt ändern“* (<https://www.swr.de/swraktuell/baden-wuerttemberg/karlsruhe/bettina-limperg-praesidentin-des-bghs-100.html>).

Transparency International (2021), *Corruption Perceptions Index 2020*.

Transparency International Deutschland (2018), *Pripombe in priporočila za drugi cikel pregleda Konvencije Združenih narodov proti korupciji* (https://www.transparency.de/fileadmin/Redaktion/Aktuelles/Stellungnahmen/2018/18-09-10_Comments_and_Recommendations_UNCAC_Second_Review_Cycle.pdf).

Transparency International Deutschland (2020), *Stellungnahme zum Entwurf eines Gesetzes zur Stärkung der Finanzmarktintegrität* (https://www.transparency.de/fileadmin/Redaktion/Aktuelles/Stellungnahmen/2020/20-11-09_Stellungnahme_Transparency_Deutschland_Referentenentwurf_Gesetz_zur_Staerkung_der_Finanzmarktaufsicht_-_Website-Version_1_.pdf)

Transparency International Germany (2020), *Dokument o stališču glede osnutka zakona o uvedbi registra lobistov* (https://www.transparency.de/fileadmin/Redaktion/Aktuelles/Stellungnahmen/2020/Stellungnahme_Transparency_Deutschland_Lobbyregister_20-09-29.pdf).

Udeležba na zvezni ravni (*Beteiligung auf Bundesebene*) (<https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/gesetzgebungsverfahren-beteiligung>).

UNCAC (2019), *Review of implementation of the United Nations Convention Against Corruption, cikel pregleda 1 (poglavji III in IV), Executive Summary: Germany, Implementation Review Group (julij 2020) in cikel pregleda 2 (poglavji II in V), Executive summary: Germany, Implementation Review Group*

<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries2/V2000216e.pdf>).

ZDF (2021), *Prispevek ZDF za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Združenje nemških sodnikov in tožilcev (2021), *Prispevek nemškega združenja sodnikov in tožilcev za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Zveza nemških novinarjev (2020), *dju in ver.di obsoja napade na medijske delavce na protestu „Querdenken“ v Leipzigu* (<https://dju.verdi.de/presse/pressemitteilungen/++co++79521560-21a6-11eb-bdd1-001a4a16012a>).

Zveza nemških novinarjev (2020), *Izboljšanje varnosti* (<https://www.djv.de/startseite/profil/der-djv/pressebereich-download/pressemitteilungen/detail/news-sicherheit-verbessern>).

Zveza nemških novinarjev (2021), *kodeks ravnanja za medijske hiše* (<https://www.djv.de/startseite/info/themen-wissen/schutzkodex-journalistinnen-vor-gewalt-und-bedrohungen-schuetzen>).

Zveza nemških novinarjev (2021), *zakon o zvezni obveščevalni službi: Boljša zaščita informatorjev* (<https://www.djv.de/suche/meldungen/news-informanten-besser-schuetzen>).

Zveza nemških odvetnikov (2021), *Prispevek zveze nemških odvetnikov za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Zvezna fundacija za državljansko udeležbo in prostovoljstvo, Förderprogramm 2020: Gemeinsam wirken in Zeiten von Corona (<https://www.deutsche-stiftung-engagement-und-ehrenamt.de/foerderung/>).

Zvezna odvetniška zbornica (2021), *Prispevek zvezne odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Zvezna vlada Hamburg (2021), *Dokument o stališču iz Hamburga do pakta za pravno državo*. (<https://www.hamburg.de/bjv/unsere-themen/14908648/positionspapier-zum-pakt-fuer-den-rechtsstaat/>).

Zvezna vlada Hamburg (2021), *Dokument o stališču iz Hamburga do pakta za pravno državo*.

Zvezno finančno sodišče, sodba z dne 10. decembra 2020, V R 14/20.

Zvezno finančno sodišče, sodba z dne 10. januarja 2019, V R 60/17.

Zvezno ustavno sodišče (19. 5. 2020), *sporočilo za medije št. 37/2020* (<https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2020/bvg20-037.html>).

Zvezno ustavno sodišče, *sklep z dne 29. aprila 2021, 2 BvR 1651/15, 2 BvR 2006/15*.

Zvezno ustavno sodišče, *sodba z dne 29. novembra 2016, 2 BvR 2453/15*.

Zvezno ustavno sodišče, *sodba z dne 5. maja 2020, 2 BvR 859/15*.

Priloga II: Obisk Nemčije

Deležniki, s katerimi so se službe Evropske komisije virtualno sestale marca 2021:

- Odbor konference ministrov za pravosodje za evropske zadeve
- Zvezno upravno sodišče
- Zvezna odvetniška zbornica
- Zvezni kriminalistični urad
- Zvezno vrhovno sodišče
- Finančna obveščevalna enota
- Združenje nemških sodnikov in tožilcev
- Zveza nemških odvetnikov
- Nemški inštitut za človekove pravice
- Gesellschaft für Freiheitsrechte
- Skupni urad medijskih organov
- LobbyControl DE
- Državna sekretarka za kulturo in medije
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Tiskovni svet
- Specializirano tožilstvo za korupcijo in gospodarski kriminal v Münchnu
- Transparency International Germany

* Komisija se je na več horizontalnih srečanjih sestala tudi z naslednjimi organizacijami:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi)
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches (Konferenca evropskih Cerkev)
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom (Evropsko središče za svobodo tiska in medijev)
- European Civic Forum (Evropski forum civilne družbe)
- European Federation of Journalists (Evropska zveza novinarjev)
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum (Evropski mladinski forum)
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists (Mednarodna komisija pravnikov)
- International Federation for Human Rights (Mednarodna federacija za človekove pravice)
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute (Mednarodni inštitut za tisk)
- Netherlands Helsinki Committee (Nizozemski helsinški odbor)
- Open Society European Policy Institute (Inštitut za evropsko politiko Odprte družbe)

- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reporters without Borders (Novinarji brez meja)
- Transparency International EU